

Kasvun ja oppimisen lautakunta 04.06.2025 § 128

§ 128

Vastaus valtuustokysymykseen yksityisen päivähoiton tukemisesta ja palvelusetelin laajentamisesta Espoossa

Valmistelijat / lisätiedot:
Mattila Virpi
Westerlund Mia
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuutettu Auli Üllen ja Julia Lindholmin sekä 20 muun kaupunginvaltuutetun 24.3.2025 jättämään valtuustokysymykseen yksityisen päivähoiton tukemisesta ja palvelusetelin laajentamisesta Espoossa.

Käsittely

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

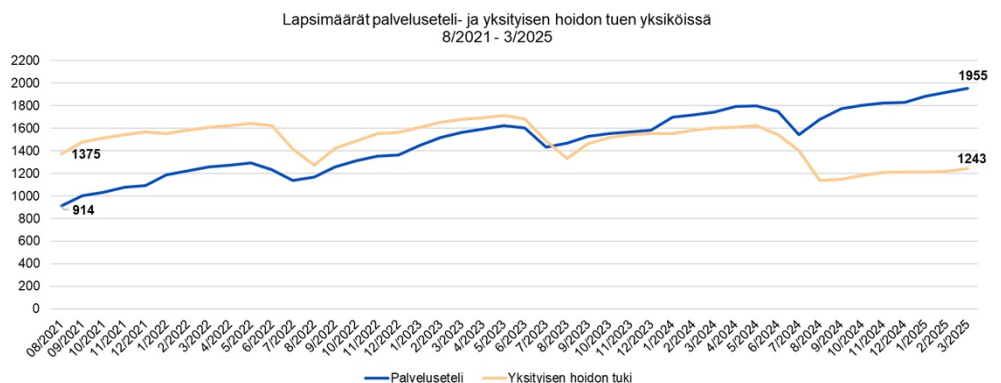
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Auli Ülle ja Julia Lindholm sekä 20 muuta kaupunginvaltuutettua ovat 24.3.2025 jättäneet valtuustokysymyksen yksityisen päivähoiton tukemisesta ja palvelusetelin laajentamisesta Espoossa. Valtuustokysymyksessä esitettyjen kysymysten yhteydessä näkyvät niihin annettavat vastaukset.

1) Miten palvelusetelin käyttö on kehittynyt Espoossa viime vuosina?

Palveluseteli otettiin Espoon varhaiskasvatuksessa käyttöön elokuussa 2021.

Kuvio 1. Lapsimäärien kehitys palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuen yksiköissä 8/2021–3/2025

Kuviossa 1. on nähtävillä palvelusetelin ja yksityisen hoidon tuen käyttäjämäärien kehitys kuukausitasolla elokuusta 2021 maaliskuuhun 2025. Palvelusetelitoiminnan alkaessa sitä käytti yhteensä 914 lasta. Maaliskuussa 2025 palvelusetelillä tuotetussa varhaiskasvatuksessa oli yhteensä 1955 lasta. Palvelusetelin käyttöönoton jälkeen sen käyttö on lisääntynyt tasaisesti kesäaikoja koskevia notkahduksia lukuun ottamatta. Samaan aikaan yksityisen hoidon tuen käyttö on vähentynyt, mutta yksityisen hoidon tuen ja palvelusetelin yhteenlaskettu käyttäjämäärä on lisääntynyt yli 900 lapsella. Osa yksityisen hoidon tuen palveluntuottajista on siirtynyt palvelusetelituotantoon.

Arvion mukaan palvelusetelin käyttäjämäärät tulevat nousemaan myös lähivuosina.

2) Mitkä tekijät saavat yksityisen palveluntuottajan valitsemaan ennemmin yksityisen hoidon tuen kuin hakeutumaan palvelusetelituottajaksi?

Palveluntuottajat päättävät itsenäisesti toimivatko yksityisen hoidon tuella vai hakeutuvatko palvelusetelituottajiksi.

Yksityisen hoidon tuella toimiessaan palveluntuottajalla on laajat mahdollisuudet säädellä tuottamansa varhaiskasvatuksen hintaa ja muita ehtoja (aukioloajat, loma-ajat, irtisanomisaika ja -ehdot jne.). Palveluntuottaja valitsee lapset ja päättää perimistään maksuista. Varhaiskasvatusmaksut eivät ole tulosidonnaisia. Varhaiskasvatuslain ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden puitteissa palveluntuottaja voi päättää myös tuottamansa varhaiskasvatuksen sisällöstä ja painotuksista. Usein yksityisen hoidon tuella toimivat päiväkodit ovat pienempiä ja niillä voi olla kieli- tai muita pedagogisia painotuksia.

Palvelusetelituotannossa kaupungin ohjaus toteutuu palvelusetelisääntökirjan avulla ([Linkki sääntökirjaan](#)). Palvelun käyttäjän näkökulmasta palvelun ehdot ovat lähellä kunnan oman tuotannon ehtoja, jotta mahdollisimman moni perhe haluaisi valita palvelusetelin. Kunta määrittelee palvelusetelin enimmäisarvon. Varhaiskasvatusmaksut ovat tulosidonnaiset ja samat tai vain hieman kunnallista varhaiskasvatusmaksua korkeammat. Näin ollen myös pienempituloisilla perheillä on mahdollisuus palvelusetelillä tuotettuun yksityiseen varhaiskasvatukseen. Palveluntuottaja ei vastaavalla tavalla kuin yksityisen hoidon tuella voi säädellä varhaiskasvatusmaksujen tuottamaa rahavirtaa.

3) Onko palvelusetelin arvo linjassa yksityisen hoidon tuen Kelan osuuden ja kuntalisän kanssa kaikilla lapsiryhmillä (esim. alle 3v, yli 3v ja esiopetus)?

Espoossa tavoitteena on kehittää palvelusetelin arvoa ja yksityisen hoidon tuen kuntalisiä tasavertaisesti siten, että korotukset olisivat suhteellisesti samansuuruisia. Esimerkiksi 1.3.2025 molemmissa korotus oli 3 %.

Yksityisen hoidon tuki

Kunta rahoittaa yksityisen hoidon tuen lakisääteiset osat sekä kuntalisät. Yksityisen hoidon tuen lakisääteisistä osista päätetään valtakunnallisesti. Kunta päättää mahdollisista kuntalisista.

Lakisääteinen hoitoraha sekä Espoo-lisä hoitorahaan maksetaan kaikille lapsille perheen tuloista riippumatta. Lakisääteistä tulosidonnaista hoitolisää ja siihen liittyvää Espoo-lisää saavat vain pienituloiset perheet. Näin ollen pääosa perheistä ei saa hoitolisää eikä siihen liittyvää kuntalisää. Täyden hoitolisän saa, jos perheen kuukausitulot eivät ylitä taulukossa 1. näkyviä perheen koon mukaan laskettavia tuloarvoja. Jos tuloarvo ylittyy, hoitolisä pienenee vähennysprosentin mukaisesti. Jos perheen tulot ylittävät maksimituloarvon, hoitolisää ei voi saada lainkaan. Hoitolisän Espoo-lisä maksetaan kaikille lakisääteistä hoitolisää saaville hoitolisän suuruudesta riippumatta.

Yksityisen hoidon tuki päiväkodissa toteutettavassa varhaiskasvatuksessa 1.3.2025

	Lakisääteiset osat		Kuntalisät		Tuki yhteensä min.-max.
	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Lakisääteinen tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen Espoo-lisä hoitolisää saaville €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Alle 3-vuotias lapsi	192,28	0–265,85	793,00	100	985,28–1351,13
3–5-vuotias lapsi	192,28	0–265,85	524,00	100	712,28–1078,13
Esiopetusikäinen	70,75	0–132,93	140	100	210,75–430,68

Taulukko 2. Yksityisen hoidon tuki päiväkodissa toteutettavassa varhaiskasvatuksessa 1.3.2025

Esiopetus ei kuulu yksityisen hoidon tuen piiriin. Esiopetuksesta suoritettava korvaus esiopetuksen järjestämispaikaksi hyväksytyille yksityisen hoidon tuen päiväkodeille on 530 euroa/kk/ lapsi esiopetuksen ajalta. Jos lapsi osallistuu sekä esiopetukseen että siihen liittyvään varhaiskasvatukseen, yksityisen hoidon tuen palveluntuottajan saamat tuet ovat yhteensä 740,75–960,68 €/kk / esiopetusikäinen lapsi; lisäksi palveluntuottaja perii perheeltä varhaiskasvatuksen osalta päättämänsä varhaiskasvatusmaksun.

Palveluseteli

Palvelusetelillä kunta päättää palvelusetelin enimmäisarvon, joka 1.3.2025 alkaen on 1008 €. Käytössä on kertoimet, joita käyttämällä saadaan alle 3-vuotiaan ja osapäiväisen sekä esiopetukseen liittyvän varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvot.

Lapsille määritellään kunnallista varhaiskasvatusmaksua vastaava maksu, jonka perhe maksaa palveluntuottajalle. Kaupunki maksaa palveluntuottajalle lapsikohtaisen palvelusetelin maksimiarvon ja lapsen varhaiskasvatusmaksun välisen erotuksen. Lisäksi palveluntuottaja voi periä perheeltä enintään 50 €:n suuruisen lisämaksun (ns. hintakatto), jolloin lapsen varhaiskasvatusmaksu voi olla enintään 50 € korkeampi kuin kunnallisen varhaiskasvatuksen maksu. Palveluntuottajien perimä lisämaksu vaihtelee 0–50 €.

	Kertoimet	€/k
Palvelusetelin enimmäisarvo €/kk		1008,00
Alle 3-vuotiaat	1,6	1612,80
3 vuotta täyttänyt lapsi	1	1008,00
Osa-aikainen varhaiskasvatus, enintään 20 h/vko alle 3v lapsi	0,6	967,68
Osa-aikainen varhaiskasvatus, enintään 20 h/vko 3v täyttänyt lapsi	0,6	604,80
Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus	0,5	504,00

Taulukko 3. Palvelusetelin enimmäisarvo ja euromäärät / kk / lapsi ilman hintakattoa 1.3.2025

Oppivelvollisuutta edeltävä esiopetus ei kuulu palvelusetelilainsäädännön piiriin. Espoo maksaa esiopetuksen järjestämisestä palveluntuottajalle lapsikohtaisen esiopetuskorvauksen, joka on suuruudeltaan 50 % palvelusetelin enimmäisarvosta. Näin ollen palveluntuottajan saama korvaus esiopetusikäisestä lapsesta, joka osallistuu myös liittyvään varhaiskasvatukseen, on samansuuruinen kuin 3 vuotta täyttäneestä kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa olevasta lapsesta saatava korvaus.

Palvelusetelistä aiheutuneet kustannukset ovat kunnalle nettokustannuksia toisin kuin kunnallisen varhaiskasvatuksen kustannukset.

Johtopäätöksiä

Verrattaessa palveluseteliä ja yksityisen hoidon tukea, täytyy muistaa, että lapsikohtaisen tulosidonnaisen varhaiskasvatusmaksun osuus sisältyy palvelusetelin maksimiarvoon, mutta varhaiskasvatusmaksu ei sisälly yksityisen hoidon tukeen vaan palveluntuottaja perii sen yksityisen hoidon tuen lisäksi eikä maksu ole tulosidonnainen.

Jos verrataan yksityisen hoidon tukea ja palveluseteliä kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa, voidaan todeta, että mikäli varhaiskasvatusmaksu yksityisen hoidon tuen varhaiskasvatuksessa on noin 300 €, palveluntuottajan ansainta palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella on samaa suuruusluokkaa. Alle 3-vuotiaan lapsen kohdalla yksityisen hoidon tuella palveluntuottaja joutuu perimään noin 600 €:n varhaiskasvatusmaksua päästäkseen suuruusluokkana samaan korvaukseen kuin palvelusetelillä. Esiopetuksessa olevan liittyvään varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen kohdalla päästäkseen suuruusluokaltaan palveluseteliä vastaavaan korvaukseen palveluntuottajan olisi yksityisen hoidon tuella toimiessaan perittävä osapäiväisestä varhaiskasvatuksesta lähes yhtä suurta varhaiskasvatusmaksua kuin kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta.

	Palveluseteli (sis. vaka-maksun)	Yh-tuki minimi (ei sis. vaka-maksua)
Alle 3v	1612,80	985,28
3v -->	1008,00	712,28
Esiopetus + liittyvä vaka	1008,00	740,75

Taulukko 4. Palvelusetelin ja yksityisen hoidon tuen vertailua

Vertailu on tehty käyttäen yksityisen hoidon tuen minimisuuruuksia, jolloin mahdollista hoitolisää ei ole huomioitu, koska sitä saa vain harva yksityisen hoidon tukea käyttävä perhe.

4) Miten Espoon kaupunki voi kehittää palveluseteliä, jotta yhä useampi yksityinen palveluntuottaja voi toimia palvelusetelituottajana?

Palvelusetelin arvoa ja muita ehtoja tulee kehittää yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Myös perheiden mielipiteitä esimerkiksi toiminnan laadusta täytyy kuunnella. Palvelusetelin käyttö perustuu perheiden tekemiin valintoihin. Palvelusetelillä tuotetulle varhaiskasvatukselle tarvitaan kasvavaa kysyntää, joka houkuttelee palveluntuottajia hakeutumaan palvelusetelituottajiksi. Perheet arvostavat lähellä kotia toteutuvaa laadukasta varhaiskasvatusta, josta peritään mahdollisimman lähellä kunnallisen varhaiskasvatuksen maksua oleva maksu.

Palvelusetelituotannon lisääminen edellyttää yksityisen varhaiskasvatuksen lisääntymistä. Yksityisen varhaiskasvatuksen käyttöön tarvitaan tontteja, joille päiväkotia voidaan rakentaa.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelistä ollaan säätämässä omaa lainsäädäntöä. Lakiluonnos on ollut lausuntokierroksella ja Espoon kaupunki on antanut siihen lausunnon. Laki on tarkoitus käsitellä eduskunnassa lähiaikoina. Uusi lainsäädäntö voi tuoda muutoksia ehtoihin, joita palvelusetelin käytössä tulee jatkossa noudattaa ja joka voi aiheuttaa muutostarvetta nykyisiin ehtoihin.

5) Miten yksityisen hoidon tuen mallia voitaisiin tukea ja kehittää tasavertaisena ja yhdenvertaisena vaihtoehtona palvelusetelille ja millaisia vaikutuksia sillä olisi palvelusetelin käyttöön?

Palveluseteli on varhaiskasvatuslain mukainen kunnan tapa järjestää varhaiskasvatusta. Yksityisen hoidon tuesta taas säädetään laissa lasten kotihoidon- ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996) eikä yksityisen hoidon tuki ole varhaiskasvatuslain mukainen kunnan tapa järjestää varhaiskasvatusta.

Palveluseteliä ja yksityisen hoidon tuen kuntalisiä voidaan kehittää rinnakkain, mutta näiden tukimuotojen logiikka poikkeaa toisistaan merkittävästi, mikä käy ilmi tämän vastauksen aikaisemmista kohdista.

Tarkoituksenmukaista on kehittää palvelusetelin arvoa ja yksityisen hoidon tuen kuntalisiä tasavertaisesti siten, että korotukset olisivat suhteellisesti samansuuruisia, mutta samalla säilyttäen näiden kahden erilaisen järjestelmän toisistaan poikkeava logiikka.

Lopuksi

Kaupunginvaltuusto on vuoden 2025 talousarviokäsittelyn yhteydessä päättänyt, että kaupunki lisää yksityisten päiväkotien yksityisen hoidon tuen ja palvelusetelituotannon osuutta varhaiskasvatuksessa. Valtuuston jo asettaman tavoitteen (yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nostetaan 35 prosenttiin) edistämiseksi tehdään kattava kartoitus päiväkodeille sopivista tonteista ja kaavoitusta vaativista maa-alueista sekä käynnistetään markkinavuoropuhelu varhaiskasvatuspalveluja tarjoavien yritysten kanssa.

Kaupunki laatii Espoon oman varhaiskasvatustuotannon eri muotojen kokonaiskustannuksista (investointikustannukset mukaan lukien) laskelman €/lapsi, joka on vertailukelpoinen ostopalveluna hankittavan varhaiskasvatuksen hinnan kanssa. Laskelman pohjalta arvioidaan yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden lisäämisen kustannusvaikutukset, määritellään tavoitetasot ja etenemispolut mittareineen sekä tuodaan ne poliittiseen päätöksentekoon vuoden 2025 syyskuuhun mennessä.

Valtuustokysymyksen teemoja valmistellaan tarkemmin osana yllä mainittua selvitystyötä.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi